

આપણી જવાબદારી

કુન્દનિકા કાપડિયા
અમી પરીખ

Received : 11-04-2021

Published Online : June-2021

Accepted : 22-04-2021

આજકાલ સ્ત્રી અને બળાત્કાર સંબંધે જે બની રહ્યું છે તેથી સમાજનો પ્રબુદ્ધ, વિચારશીલ મનુષ્ય જ નહીં, સામાન્ય જનસમાજ પણ ઘણો ચિંતિત છે. હજી એક ઘટનાની કળ વળે ત્યાં તો કેટલીયે એવી ઘટનાઓ બન્યા જ કરે છે. આનો વિરોધ દર્શાવવા વિવિધ સરઘસો, ઠેકઠેકાણે ભાષણો, આવેદનો, આકોશો, કાયદા વધુ સખ્ત બનાવવા માટે નારાઓ... વગેરે બધું થોડો સમય જોશમાં ચાલે છે, પરંતુ આ લોક આંદોલનોનું આયુષ્ય ટૂંકું હોય છે. થોડા સમય પછી કાયદો કાયદાનું કામ ઠંડી રીતે કરે છે અને લોકો પોપોતાના કામમાં ગોઠવાઈ જાય છે. કોઈ નક્કર પરિણામ સિદ્ધ થતું નથી અને નવી નવી આઘાતજનક ઘટનાઓનું ચક્ર ચાલ્યા જ કરે છે. તો આનો ઈલાજ શો ? ખરેખર તો પૈસા અને સત્તાની આસપાસ ફેરફૂદરડી ફરતા અધિકારીઓ આપણને રક્ષણ આપશે એમ માનવું એ મૂર્ખતાભર્યું ભોળપણ છે. આપણી રક્ષાનું કાર્ય આપણે જાતે જ કરવું પડશે.

કોઈપણ ગંભીર સમસ્યાને ઉકેલવી હોય તો તેના મૂળમાં જવું જોઈએ. આ માટે સામાજિક દરેક વર્ગો પોતાનામાં ખોજ કરવી પડે, સામાજિક વાતાવરણમાં પરિવર્તન લાવવું પડે. પ્રથમ દ્રષ્ટિએ જ આ ભોગવાદી સંસ્કૃતિનાં સીધાં કે આડકતરાં પરિણામો જણાય છે. આથી સૌથી પહેલાં અતિ ભોગવાદી વલણ છોડવું ઘટે. ગમે તે પ્રકાર - અનીતિથી ધન ભેગું કરવાની લાલસા છોડવી પડે. યાદ રહે, અધર્મને રસ્તે આવેલું ધન શાંતિનો શ્વાસ ન લેવા દે. આજે માતાપિતા પોતાના ધર્મો ચૂક્યાં છે. તેઓનું રંગીલું ભૌતિક જીવન નવી પેઢીમાં શી રીતે સાચા સંસ્કાર રેડી શકે ? સુધારાના શ્રીગણેશ ત્યાંથી જ મંડાવા જોઈશે. આ સાથે કેટલાક ખ્યાલો પણ બદલવા પડે, આધુનિકતાના આંચળા તળે ઢંકાઈ ગયેલી અસ્મિતાને જગાડવી પડે.

વિદ્યાભ્યાસ એ વિદ્યાર્થીની સાધના છે, તેના બદલે અત્યારે અભ્યાસને ભવિષ્યના અર્થોપાર્જન તથા સુખચેનનું સાધન માત્ર ગણવામાં આવે છે અને થનગનતી શક્તિ ભોગવિલાસ, વિનાશની યાત્રા શરૂ કરી દે છે. વિદ્યાર્થીનું મન ચારેતરફ ભટકતું થઈ ગયું છે. કોઈ કોઈ વાર મોડી રાત સુધી ઘરની બહાર આનંદ-પ્રમોદની પ્રવૃત્તિઓમાં રત યુવાન દીકરા-દીકરીઓને શહેરી માતા-પિતા કોઈ પ્રશ્ન પણ કરતા નથી, કદાચ કરી શકતા નથી ! ગ્રામીણ પરિવારો પણ આવાં દૂષણોથી દૂર નથી; જો કે સ્વરૂપ થોડું અલગ હશે. તો આવી સ્વચ્છંદતા તરફ ઢસડી જતી સ્વતંત્રતાની વ્યાખ્યા બદલવી પડે!

આપણા ટી.વી., ઈન્ટરનેટ, મોબાઈલ વગેરે માહિતીના સાધનો જ્ઞાનપ્રદાન કરતા કામવૃત્તિ ભડકાવવાનું ભોજન વિશેષ પીરસી રહ્યાં છે. મીડિયા ગમે તેવાં ચિત્રો, છબીઓ પ્રસ્તુત કરે, અખબારો ગમે તેવા લખાણો છાપે અને વળી તેને પત્રકારત્વની સ્વતંત્રતાનું બિરુદ આપે. સિનેમાના પડદા ઉપર વ્યવહારુ ખ્યાલો વગરની છૂટ, અંગ પ્રદર્શન યુક્ત વેશભૂષા આવા કારણોસર કામી વ્યક્તિઓની સુશુપ્ત ઈચ્છાઓ નાગણની જેમ ફૂંફાડા મારે. નિમ્ન વિચારધારાઓ-વાળા, અલ્પશિક્ષિત લોકોની વિવેક, સંયમ વગરની

વાસનાઓ અમસ્તીયે ભડકે બળતી હોય છે, તેવે સમયે ઉત્તેજિત થયેલી વૃત્તિઓ તેની તૃપ્તિ માટેના માર્ગો શોધે તે સ્વાભાવિક છે. આ સર્વ માટે જવાબદાર છીએ આપણે પોતે જ; આપણી સત્ત્વહીનતા, સાચા સંસ્કારની અવહેલના અને સંયમનો સદંતર અભાવ !

વધુ મોડું થાય, તે પહેલાં અનિષ્ટ તત્વોરૂપી ઉધઈ સામે જંગ માંડવો અનિવાર્ય છે. નહિ તો આપણે કોણ જાણે કેટલાં ફાંસીને માંચડે ચડશે ? ..... બીજી આટલી જ ચિંતાજનક બાબત છે - આજકાલ વિકૃત માનસિકતાયુક્ત કૂર સ્ત્રીઓની. સદીઓથી સ્ત્રી રક્ષણયોગ્ય, બિચારી ગણાતી આવી છે. હજી આજે પણ ભારતમાં ઘણી જગ્યાએ આ વાતાવરણ છે. આથી કાયદાઓએ પણ સ્ત્રીઓને સારું એવું સંરક્ષણ આપ્યું છે. પરંતુ કેટલીક યુવતીઓ આ સ્થિતિનો ભયંકર દુરુપયોગ કરી રહી છે. ધન, ભોગ કે સત્તાની લાલસાથી ખરડાયેલ તે સ્ત્રીઓ નિર્દોષ પુરુષોને ખોટી રીતે સંડોવતી હોવાના દાખલા અત્યારે સમાજમાં ઓછા નથી. જૂઠા અને પાખંડપૂર્વક હકીકતોને તદ્દન બદલી નાંખી છેવટે કાયદાની તલવારથી વ્યક્તિને વધેરવાનો પ્રયાસ કરતાં તેઓને જરાય આંચકો નથી, જે સમાજ માટે કલંકિત ઘટના છે. ટૂંકમાં, પુરુષ હોય કે સ્ત્રી, સહુએ સુધરવાની તાતી જરૂર છે. આ દિશાના થોડાં નક્કર પગલાં વિચારી શકાય.

જીવનમાં મોજશોખ હોઈ શકે. પરંતુ વિવકની લગામયુક્ત ભોગવિલાસથી ભરપૂર જીવનશૈલી નહી.

પરિશ્રમ સત્ય અને નીતિપૂર્ણ જીવન.

શાળા કોલેજની તમામ પ્રવૃત્તિઓ સંસ્કારથી પોષાયેલી હોય, જીવનું સાચું ઘડતર કરનાર હોય-માતા-પિતાનું તેમાં સારું એવું યોગદાન, સહકાર હોય.

યોગ્ય સમયે જાતીય શિક્ષણ પૂરા પ્રેમ અને પવિત્રતાપૂર્વક, મર્યાદાશીલ શિક્ષકો, ડોક્ટરો કે સમજુ માતા-પિતા દ્વારા અપાવું જોઈએ.

સુંદર પરિધાન, શૃંગાર, વેશભૂષા પ્રત્યે યુવાનોને ખાસ આકર્ષણ હોય તે સ્વાભાવિક છે પરંતુ તે મર્યાદાહીન કે અંગપ્રદર્શન કરનાર ન હોવાં જોઈએ.

દીકરીઓને સ્વરક્ષણ માટે કરાટે વગેરે પૂરી સમજણ સાથે શીખવવું જોઈએ. દીકરાઓને પણ કરાટે, વ્યાયામ વગેરે થકી વધુ સશક્ત બનાવવા જોઈએ. અલબત્ત સંસ્કાર સિંચનની સાથોસાથ.

સિનેમા-ટી.વી. વગેરે આનંદ પ્રમોદના સાધનો આનંદ આપવા ઉપરાંત માર્ગદર્શક હોવા જોઈએ. મોટાં શહેરોમાં 'હેન્ડરૂં ક્લેકી' ના ઓઠાં હેઠળ વિશેષ નબળાઈઓ પોષાય છે, આથી મોડી રાતની પ્રવૃત્તિઓ, એકાંત સેવન ઉપર નિયંત્રણ જરૂરી છે. આને સ્વતંત્રતાનો અભાવ ન ગણતાં સાવચેતી ગણીએ. ધસમસતી આવતી ટ્રેન સામે પાટા વચ્ચે ઉભા રહેવાની સ્વતંત્રતાનો ઉપયોગ કરીશું કદી ?

આ માટે જાગૃત સમાજ સેવકોનાં નાનાં નાનાં જૂથ કાર્યશીલ થવાં જરૂરી છે કે જેઓ શિથિલ અને વિલંબિત કાયદાવ્યવસ્થા સામે પણ અવાજ ઉઠાવી શકે.

પ્રત્યેક વ્યક્તિ પોતાને સમાજનો એકમ સમજી, સ્વીકારી પોતે આગળ વધશે, સુધારાની સતત ખેવના સેવશે તો જ આદર્શ સમાજનું નિર્માણ શક્ય બનશે. આપણી રક્ષા આપણા હાથમાં, આપણો સુધારો આપણા થકી !
